

2024/1238

14.5.2024

RECOMANDAREA (UE) 2024/1238 A COMISIEI

din 23 aprilie 2024

privind dezvoltarea și consolidarea unor sisteme integrate de protecție a copilului în interesul superior al copilului

COMISIA EUROPEANĂ,

având în vedere Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, în special articolul 292,

întrucât:

- (1) Protejarea copiilor împotriva tuturor formelor de violență este un obiectiv central al Uniunii Europene. Articolul 3 alineatul (3) din Tratatul privind Uniunea Europeană (TUE) stabilește pentru Uniune obiectivul de a promova protecția drepturilor copilului. Acest drept fundamental se numără printre valorile pe care se întemeiază Uniunea în conformitate cu articolul 2 din TUE. În conformitate cu articolul 24 din Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene („carta”), copiii au dreptul la protecția și îngrijirile necesare pentru asigurarea bunăstării lor, iar în toate acțiunile referitoare la copii, indiferent dacă sunt realizate de autorități publice sau de instituții private, interesul superior al copilului trebuie să fie considerat primordial. O astfel de protecție ar trebui nu numai să fie prevăzută în cadrul Uniunii, ci și să fie promovată în relațiile Uniunii cu restul lumii, în conformitate cu articolul 3 alineatul (5) din TUE.
- (2) Protecția copilului este, de asemenea, un obiectiv-cheie al Convenției Organizației Națiunilor Unite cu privire la drepturile copilului („Convenția ONU”) ⁽¹⁾, al Convenției europene pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (CEDO) ⁽²⁾, precum și al altor instrumente juridice internaționale ⁽³⁾ și instrumente fără caracter juridic obligatoriu la nivelul ONU ⁽⁴⁾ și la nivelul Consiliului Europei ⁽⁵⁾.

⁽¹⁾ Convenția ONU cu privire la drepturile copilului, 1989 precum și Protocolul facultativ al ONU la Convenția cu privire la drepturile copilului, referitor la vânzarea de copii, prostituția copiilor și pornografia infantilă, 2000, Protocolul facultativ al ONU la Convenția cu privire la drepturile copilului referitor la participarea copiilor la conflictele armate, 2000, și Protocolul facultativ al ONU la Convenția cu privire la drepturile copilului referitor la o procedură de comunicare, 2011.

⁽²⁾ A se vedea, de asemenea, protocoalele la această convenție, astfel cum au fost interpretate de jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, precum și convențiile Consiliului Europei referitoare în mod specific la copii, cum ar fi Convenția privind protecția copiilor împotriva exploatarei sexuale și a abuzurilor sexuale, 2007, și Convenția asupra relațiilor personale care privesc copiii, 2003.

⁽³⁾ A se vedea, în special, Convenția Națiunilor Unite privind drepturile persoanelor cu handicap (UNCPRD), 2006, Conferința de la Haga privind instrumentele de drept internațional privat, cum ar fi Convenția asupra aspectelor civile ale răpirii internaționale de copii, 1980, Convenția asupra protecției copiilor și cooperării în materia adopției internaționale, 1993, Convenția privind competența, legea aplicabilă, recunoașterea, executarea și cooperarea cu privire la răspunderea părintească și măsurile privind protecția copiilor, 1996, Convenția privind recuperarea internațională a pensiei alimentare și a altor forme de întreținere familială, 2007, Protocolul privind legea aplicabilă obligațiilor de întreținere, 2007, precum și Convenția nr. 182 a Organizației Internaționale a Muncii privind interzicerea celor mai grave forme ale muncii copiilor și acțiunea imediată în vederea eliminării lor, 1999.

⁽⁴⁾ A se vedea, în special, Comitetul ONU pentru drepturile copilului, Observații generale referitoare la Convenția cu privire la drepturile copilului, Comitetul ONU pentru drepturile persoanelor cu handicap, Observațiile generale nr. 4 privind articolul 24 – dreptul la educație incluzivă, 2016, și nr. 5 privind viața independentă și includerea în comunitate, 2017, Orientări privind dezinstituționalizarea, inclusiv în situații de urgență, 2022, Adunarea generală a ONU, Orientări cu privire la îngrijirea alternativă a copiilor, 2010, și Agenda 2030 pentru dezvoltare durabilă, 2015.

⁽⁵⁾ A se vedea, în special, instrumentele adoptate de Comitetul de Miniștri: Orientări privind justiția adaptată copiilor, 2010, Recomandarea privind consolidarea sistemelor de raportare a violenței împotriva copiilor, CM/Rec(2023)8, Recomandarea privind participarea copiilor și a tinerilor sub 18 ani CM/Rec(2012)2, Recomandarea privind tutela efectivă pentru copiii neînsoțiți și separați în contextul migrației, CM/Rec(2019)11, Recomandarea privind principiile drepturilor omului și orientările privind evaluarea vârstei în contextul migrației, CM/Rec(2022)22, Recomandarea privind orientările pentru respectarea, protejarea și exercitarea drepturilor copilului în mediul digital, CM/Rec(2018)7, Recomandarea privind drepturile copiilor și serviciile sociale în interesul copiilor și al familiilor, CM/Rec(2011)12, Orientări privind asistența medicală în interesul copilului, 2011, Recomandarea privind drepturile copiilor care trăiesc în instituții rezidențiale, CM/Rec(2005)5 și Strategia Consiliului Europei pentru drepturile copilului (2022-2027).

- (3) Strategia UE privind drepturile copilului („strategia”) ⁽⁶⁾ prevede că apărarea și respectarea drepturilor copiilor sunt esențiale. În cadrul acesteia, Comisia s-a angajat să „prezinte o inițiativă menită să sprijine dezvoltarea și consolidarea sistemelor integrate de protecție a copilului”, ca element esențial pentru combaterea tuturor formelor de violență împotriva copiilor și pentru asigurarea protecției copilului.
- (4) În rezoluția sa din 2021 referitoare la drepturile copilului ⁽⁷⁾, Parlamentul European a subliniat importanța dezvoltării și consolidării sistemelor integrate naționale și transnaționale de protecție a copilului, dotate cu resurse suficiente, precum și sisteme de punere în aplicare și de monitorizare. Concluziile Consiliului din iunie 2022 referitoare la Strategia UE privind drepturile copilului au invitat, de asemenea, statele membre să adopte o abordare integrată (coordonată și multidisciplinară) a protecției copilului ⁽⁸⁾. De asemenea, în avizul său, Comitetul Regiunilor a subliniat necesitatea crucială de a capacita autoritățile locale și regionale în cadrul sistemelor integrate de protecție a copilului ⁽⁹⁾.
- (5) Consultarea a peste 1 000 de copii în cadrul noii Platforme a UE de participare a copiilor ⁽¹⁰⁾ cu privire la nevoile lor în materie de protecție demonstrează faptul că protecția copilului nu este încă un lucru de la sine înțeles ⁽¹¹⁾. Prezenta recomandare se bazează, de asemenea, pe o consultare publică deschisă și pe o cerere de contribuții. Totodată, Agenția pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene („FRA”) a realizat, la cererea Comisiei, o cartografiere a sistemelor naționale de protecție a copilului din Uniune ⁽¹²⁾ și a funcționării acestora. Principalele rezultate sunt prezentate în documentul de lucru al serviciilor Comisiei, bazat pe dovezi, care însoțește prezenta recomandare.
- (6) O constatare esențială arată că sistemele naționale de protecție a copilului sunt diverse. Aceste sisteme sunt concepute în conformitate cu nevoile specifice, cu resursele alocate și în funcție de factori culturali, sociali și istorici specifici, precum și cu diferite niveluri de descentralizare. Cu toate acestea, provocările comune se referă, de exemplu, la insuficiența politicilor de prevenire și a sistemelor de identificare timpurie, precum și la lipsa unui sprijin prompt și cuprinzător (inclusiv psihosocial), în special pentru copiii care se confruntă cu nevoi de protecție concomitente, și a monitorizării. Adesea, mecanismele de coordonare nu sunt în măsură să asigure răspunsuri multidisciplinare eficiente între ministere sau între diferitele niveluri de competență. Disponibilitatea și coordonarea resurselor umane și financiare reprezintă, de asemenea, o provocare. Pe această bază, este evident faptul că sunt necesare sisteme de protecție a copilului mai eficiente și mai integrate.
- (7) Promovarea unei culturi a toleranței zero față de violența împotriva copiilor necesită eliminarea decalajului dintre standardele, angajamentele politice și acțiunile internaționale și mobilizarea tuturor actorilor relevanți din întreaga societate ⁽¹³⁾. Trebuie vizate toate formele de violență, și anume toate formele de violență fizică sau mentală, de vătămare sau de abuz, de neglijare sau de tratament neglijent, de maltratare sau de exploatare, inclusiv de abuz sexual, fizic, online sau în lumi virtuale („violența împotriva copiilor”). Acest tip de violență include, de exemplu, violența domestică, traficul de persoane, abuzul sexual, violența bazată pe gen, inclusiv mutilarea genitală a femeilor și căsătoriile copiilor, precum și toate formele de bullying și de pedeapsă corporală. În acest context, prezenta recomandare urmărește în principal să încurajeze dezvoltarea unor sisteme integrate de protecție a copilului în statele membre și să consolideze funcționarea acestora, precum și să promoveze protecția copilului ca prioritate a Uniunii în acțiunea sa externă.

⁽⁶⁾ Strategia UE privind drepturile copilului [COM(2021) 142 final].

⁽⁷⁾ Rezoluția Parlamentului European din 11 martie 2021 referitoare la drepturile copiilor în perspectiva Strategiei UE privind drepturile copilului [2021/2523(RSP)].

⁽⁸⁾ Concluziile Consiliului din 9 iunie 2022 referitoare la Strategia UE privind drepturile copilului (10024/22).

⁽⁹⁾ Avizul Comitetului European al Regiunilor pe tema „Capacitatea autorităților locale și regionale în sistemele integrate de protecție a copilului”, adoptat în sesiunea plenară din 17-18 aprilie 2024. A se vedea: Fișa informativă a avizului (europa.eu).

⁽¹⁰⁾ A se vedea: Platforma UE de participare a copiilor | Uniunea Europeană (europa.eu).

⁽¹¹⁾ A se vedea: Protecția copilului – integrarea sistemelor (europa.eu).

⁽¹²⁾ A se vedea: Cartografierea sistemelor de protecție a copilului în UE – actualizare 2023 | Agenția pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene (europa.eu).

⁽¹³⁾ A se vedea: *High Time to End Violence against Children* (A sosit momentul să punem capăt violenței împotriva copiilor) | Reprezentantul special al Secretarului General al ONU pentru violența împotriva copiilor.

- (8) Pentru a răspunde mai bine opiniilor și nevoilor copiilor, ceea ce este esențial pentru prezenta recomandare, sistemele naționale de protecție a copilului ar trebui să fie specifice contextului, centrate pe copii și puse în aplicare la nivelul de guvernare cel mai adecvat. Statele membre ar trebui să faciliteze cooperarea și coordonarea transsectorială între actorii privați, autoritățile locale, regionale și naționale și instituțiile, organele și agențiile Uniunii, pentru a asigura accesul egal la serviciile de protecție a copilului. Interesul superior al copilului ar trebui să fie considerat primordial și, în același timp, ar trebui ascultate opiniile copiilor. O abordare integrată ar trebui, de asemenea, să conecteze prevenirea, alertarea timpurie, raportarea, sprijinul transsectorial și monitorizarea.
- (9) Diferiți actori, la niveluri de competență și din sectoare diverse, dețin responsabilități specifice în domeniul protecției copilului. Existența unor roluri clar definite și a unei coordonări strânse sunt esențiale pentru toți actorii relevanți, în special pentru autoritățile publice (la toate nivelurile, în funcție de competențele lor), pentru actorii privați și pentru organizațiile societății civile. Profesioniștii și actorii relevanți provin din diverse sectoare, cum ar fi educația și formarea (profesori, educatori, servicii de sprijin la toate nivelurile, inclusiv educația și îngrijirea timpurie), sectorul social (de exemplu, asistenți sociali, furnizori de servicii, îngrijitori din instituții rezidențiale și familiile substitutive), sănătatea (inclusiv sănătatea mintală), justiția și asigurarea respectării legii (de exemplu, avocați, judecători, polițiști, profesioniști care lucrează în centre închise sau semiînchise), azilul și migrația, protecția diplomatică și consulară, sectorul digital, sectorul sportiv, activitățile recreative, mass-media sau cultura, finanțele, afacerile și mediul, precum și din rândul liderilor tradiționali și religioși. Familiile și comunitățile joacă un rol central în protecția copilului, precum și copiii înșiși.
- (10) Gama largă de instrumente aflate la dispoziția statelor membre, inclusiv la nivelul Uniunii (legislație, politici și finanțare), poate contribui la o mai mare integrare și robustețe a sistemelor de protecție a copilului. Ca atare, prezenta recomandare se bazează pe acquis-ul relevant al Uniunii referitor la drepturile copiilor, precum și pe acțiunile fără caracter obligatoriu întreprinse în acest domeniu ⁽¹⁴⁾. Scopul său este de a prezenta o abordare holistică și transversală a protecției copilului, reunind legislația și acțiunile deja existente pentru ca sistemele de protecție a copilului să funcționeze într-un mod mai integrat, centrat pe copii.
- (11) Promovarea egalității și a incluziunii în societățile noastre este un instrument important pentru prevenirea violenței. Copiii cu anumite caracteristici legate de cauzele discriminării sunt mai susceptibili să fie victime ale bullyingului. De exemplu, copiii cu handicap prezintă un risc mai mare de a deveni victime ale violenței și abuzurilor, atât în mediul lor familial, cât și în cadrul instituțiilor ⁽¹⁵⁾. 11 % dintre copiii LGBTI cu vârste cuprinse între 15 și 17 ani au suferit un atac fizic sau sexual din cauza orientării lor sexuale în perioada de cinci ani anterioară anului 2019 care a făcut obiectul sondajului ⁽¹⁶⁾. Copiii care sunt martori ai unor acte de rasism și folosesc autocenzura atunci când își dezvăluie identitatea sunt mai susceptibili să dezvolte probleme socioemoționale decât cei care nu s-au confruntat cu astfel de situații. Acest lucru este valabil în special pentru copiii romi, care se confruntă adesea cu discriminare, atitudini negative față de romi și excluziune socioeconomică în viața lor de zi cu zi ⁽¹⁷⁾. Prin urmare, este esențial ca sistemele integrate de protecție a copilului să fie incluzive, asigurându-se că toți copiii sunt întotdeauna tratați în mod egal și fără discriminare, în conformitate cu cele cinci strategii ale Comisiei privind egalitatea ⁽¹⁸⁾, cu Strategia UE privind combaterea antisemitismului și susținerea vieții evreiești ⁽¹⁹⁾ și cu Planul de acțiune privind integrarea și incluziunea ⁽²⁰⁾. Comunicarea comună „Ura nu își are locul aici” urmărește să intensifice eforturile UE de combatere a urii sub toate formele sale ⁽²¹⁾.

⁽¹⁴⁾ Anexa la prezenta recomandare oferă o imagine de ansamblu neexhaustivă a actelor juridice relevante ale Uniunii, a documentelor de politică și a oportunităților de finanțare.

⁽¹⁵⁾ Astfel cum se precizează în Strategia privind drepturile persoanelor cu handicap 2021-2030 [COM(2021) 101 final] și pe baza analizei efectuate de FRA; a se vedea: *Violența împotriva copiilor cu handicap: legislație, politici și programe în Uniunea Europeană* | Agenția pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene (europa.eu).

⁽¹⁶⁾ Agenția pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene (FRA), *A long way to go for LGBTI equality* (Mai rămân încă multe de făcut pentru egalitatea privind persoanele LGBTI), 2020; FRA LGBTI Survey Data Explorer (FRA – Instrument de analiză a rezultatelor sondajului LGBTI).

⁽¹⁷⁾ Raport privind evaluarea cadrului UE pentru strategiile naționale de integrare a romilor până în 2020, COM(2018) 785 final.

⁽¹⁸⁾ Comunicarea referitoare la Strategia privind egalitatea de gen 2020-2025 [COM(2020) 152 final], Comunicarea referitoare la Cadrul strategic al UE privind egalitatea, incluziunea și participarea romilor [COM(2020) 620 final], Recomandarea Consiliului privind egalitatea, incluziunea și participarea romilor (JO C 93, 19.3.2021, p. 1), Comunicarea referitoare la Strategia privind egalitatea pentru persoanele LGBTIQ 2020-2025 [COM(2020) 698 final], Strategia privind drepturile persoanelor cu handicap [COM(2021) 101 final] și Comunicarea referitoare la Planul de acțiune al UE de combatere a rasismului pentru perioada 2020-2025 [COM(2020) 565 final].

⁽¹⁹⁾ Comunicarea Comisiei referitoare la Strategia UE privind combaterea antisemitismului și susținerea vieții evreiești (2021-2030) [COM (2021) 615 final].

⁽²⁰⁾ Comunicarea Comisiei referitoare la Planul de acțiune privind integrarea și incluziunea pentru perioada 2021-2027 [COM(2020) 758 final].

⁽²¹⁾ Comunicarea comună către Parlamentul European și Consiliu intitulată „Ura nu își are locul aici: o Europă unită împotriva urii”, JOIN/2023/51 final, 6 decembrie 2023.

- (12) Sănătatea mintală și sprijinul psihologic sunt elemente constitutive în orice etapă a protecției copilului. Comunicarea Comisiei privind o abordare cuprinzătoare a sănătății mintale ⁽²²⁾ se axează pe stimularea sănătății mintale a copiilor. Comisia recunoaște copilăria ca o etapă determinantă pentru sănătatea mintală pe parcursul întregii vieți. Într-o abordare a bunăstării care vizează implicarea tuturor actorilor de la nivelul școlii, sănătatea mintală și limbajul non-violent sunt esențiale pentru prevenirea bullyingului, inclusiv a bullyingului online, și a violenței, în colaborare cu profesioniștii din domeniul sănătății mintale și cu familiile. Acest lucru este evidențiat în special de Grupul de experți al Comisiei privind mediile de învățare favorabile pentru grupurile expuse riscului de eșec școlar și pentru sprijinirea bunăstării în școli ⁽²³⁾, contribuind la realizarea Spațiului european al educației până în 2025 ⁽²⁴⁾. Acțiunile întreprinse în acest sens sprijină punerea în aplicare a Recomandării Consiliului din 28 noiembrie 2022 privind căile către succesul școlar ⁽²⁵⁾.
- (13) Unul dintre principalii factori determinanți ai excluziunii sociale a copiilor este accesul inegal la servicii esențiale. Aceste servicii au un rol major pentru bunăstarea copiilor și pentru dezvoltarea competențelor lor sociale, cognitive și emoționale. Principiul 11 din Pilonul european al drepturilor sociale ⁽²⁶⁾ prevede dreptul copiilor la educație și îngrijire timpurie de bună calitate și accesibile din punct de vedere financiar, dreptul la protecție împotriva sărăciei, precum și dreptul copiilor care provin din medii defavorizate la măsuri specifice de sporire a egalității de șanse. În plus, Recomandarea (UE) 2021/1004 a Consiliului ⁽²⁷⁾ privind Garanția europeană pentru copii invită statele membre să prevină și să combată excluziunea socială prin garantarea accesului efectiv al copiilor aflați în dificultate la un set de servicii-cheie, cum ar fi educația, asistența medicală și locuința. Acest lucru se referă în special la copiii care provin din medii familiale precare, violente și abuzive. Pilonul european al drepturilor sociale, Garanția europeană pentru copii și Strategia europeană privind serviciile de îngrijire ⁽²⁸⁾ alcătuiesc un cadru cuprinzător de politică al UE menit să asigure accesul la servicii de bază pentru copiii aflați în situații vulnerabile sau care provin din medii defavorizate. Recomandarea Consiliului privind educația și îngrijirea timpurie a copiilor ⁽²⁹⁾ sprijină, de asemenea, statele membre în eforturile lor de îmbunătățire a accesului la educația și îngrijirea timpurie și a calității acestora. Strategia UE pentru tineret 2019-2027 ⁽³⁰⁾ a reamintit că o treime dintre tinerii din Europa sunt expuși riscului de sărăcie și de excluziune socială, ceea ce are un impact asupra exercitării drepturilor lor sociale. Mulți dintre ei se confruntă în continuare cu multiple forme de discriminare, cu prejudecăți și cu infracțiuni motivate de ură. Prin urmare, este esențial să se abordeze disparitățile și să se depună eforturi în vederea asigurării egalității de șanse pentru generațiile cele mai tinere din Europa, inclusiv pentru cele mai marginalizate și excluse.
- (14) Abuzul asupra copiilor și exploatarea sexuală a copiilor reprezintă infracțiuni în continuă evoluție, care au loc din ce în ce mai frecvent în Uniune. Prezenta recomandare reflectă importanța angajamentului Uniunii de a proteja copiii împotriva abuzului sexual, atât online, cât și offline. Strategia UE pentru combaterea mai eficace a abuzului sexual asupra copiilor ⁽³¹⁾ adoptă o perspectivă holistică asupra acestui tip de infracțiune, mobilizând toate instrumentele disponibile la nivelul UE, atât legislative, cât și nelegislative, pentru a preveni și a combate aceste infracțiuni și pentru a oferi asistență victimelor, mobilizând toate părțile interesate relevante, de la autoritățile publice și până la sectorul privat. Ca parte a acestei strategii, Comisia a adoptat o Propunere de regulament pentru prevenirea și combaterea abuzului sexual asupra copiilor ⁽³²⁾, care prevede obligația furnizorilor de servicii online de a preveni diseminarea de materiale ce conțin abuzuri sexuale asupra copiilor și racolarea minorilor în scopuri sexuale. Directiva privind

⁽²²⁾ Comunicarea Comisiei privind o abordare globală a sănătății mintale [COM(2023) 298 final].

⁽²³⁾ A se vedea: Grupul de experți al Comisiei privind bunăstarea în școli.

⁽²⁴⁾ Comunicarea Comisiei privind realizarea Spațiului european al educației până în 2025, [COM(2020) 625 final].

⁽²⁵⁾ Recomandarea Consiliului din 28 noiembrie 2022 privind căile către succesul școlar și de înlocuire a Recomandării Consiliului din 28 iunie 2011 privind politicile de reducere a părăsirii timpurii a școlii (JO C 469, 9.12.2022, p. 1).

⁽²⁶⁾ Proclamația interinstituțională privind Pilonul european al drepturilor sociale (JO C 428, 13.12.2017, p. 10).

⁽²⁷⁾ Recomandarea (UE) 2021/1004 a Consiliului din 14 iunie 2021 de instituire a unei Garanții europene pentru copii (JO L 223, 22.6.2021, p. 14).

⁽²⁸⁾ Comunicarea Comisiei referitoare la Strategia europeană privind serviciile de îngrijire [COM(2022) 440 final].

⁽²⁹⁾ Recomandarea Consiliului din 8 decembrie 2022 privind educația și îngrijirea timpurie a copiilor: obiectivele de la Barcelona pentru 2030 (JO C 484, 20.12.2022, p. 1).

⁽³⁰⁾ Rezoluția Consiliului Uniunii Europene și a reprezentanților guvernelor statelor membre, reuniți în cadrul Consiliului, privind un cadru pentru cooperarea europeană în domeniul tineretului: Strategia Uniunii Europene pentru tineret pe perioada 2019-2027 (JO C 456, 18.12.2018, p. 1).

⁽³¹⁾ Strategia UE pentru combaterea mai eficace a abuzului sexual asupra copiilor [COM(2020) 607 final].

⁽³²⁾ Propunere de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de stabilire a normelor de prevenire și combatere a abuzului sexual asupra copiilor [COM(2022) 209 final].

abuzurile sexuale asupra copiilor ⁽³³⁾ prevede definiții ale infracțiunilor și sancțiuni în domeniul abuzului sexual asupra copiilor și al exploatării sexuale a copiilor și stabilește obligații pentru statele membre în ceea ce privește prevenirea acestor infracțiuni, precum și asistența și sprijinul acordate victimelor. Ca parte a strategiei, Comisia a adoptat o propunere de revizuire a acestei directive ⁽³⁴⁾.

- (15) Copiii trebuie să fie protejați atât în mediul fizic, cât și în cel digital de riscuri precum bullyingul (online) și hărțuirea. Acest lucru este subliniat, în special, în Concluziile Consiliului privind capacitatea digitală pentru protejarea și asigurarea respectării drepturilor fundamentale în era digitală ⁽³⁵⁾ și privind sprijinirea stării de bine în educația digitală ⁽³⁶⁾. Strategia europeană „Un internet mai bun pentru copii” ⁽³⁷⁾ (BIK+) urmărește să asigure protecția, respectarea și capacitatea copiilor în mediul online în noul deceniu digital, în timp ce protecția minorilor reprezintă o preocupare majoră pentru cadrul legislativ și de politică, de exemplu Regulamentul privind serviciile digitale ⁽³⁸⁾, Directiva serviciilor mass-media audiovizuale ⁽³⁹⁾, Regulamentul general privind protecția datelor ⁽⁴⁰⁾ și inițiativa UE privind Web 4.0 și lumile virtuale ⁽⁴¹⁾. În temeiul strategiei BIK+, Comisia continuă să lupte împotriva bullyingului online, în special prin activitatea rețelei cofinanțate de UE de centre pentru un internet mai sigur (SIC), care oferă linii de asistență telefonică, precum și prin formare și resurse care urmează să fie utilizate în mediile de educație formală și informală.
- (16) Sistemele judiciare naționale ale statelor membre ar trebui să țină seama de nevoile copiilor care sunt victime, persoane suspectate, acuzate sau condamnate, martori sau alte părți la procedurile judiciare, pentru a li se facilita exercitarea efectivă a drepturilor. Directiva privind drepturile victimelor ⁽⁴²⁾, Directiva privind garanțiile procedurale pentru copii care sunt persoane suspectate sau acuzate în cadrul procedurilor penale ⁽⁴³⁾ și Strategia UE privind drepturile victimelor (2020-2025) ⁽⁴⁴⁾ stabilesc în mod explicit sau urmăresc să promoveze drepturi și garanții specifice pentru copii vizati de acestea. În ceea ce privește victimele criminalității, este necesară o abordare multiinstituțională specifică și integrată pentru sprijinirea și protejarea copiilor victime, cu ajutorul unor servicii adaptate vârstei. Ar trebui adoptată o abordare multidisciplinară pentru copii care sunt persoane suspectate sau acuzate, în special pentru evaluarea individuală a circumstanțelor, nevoilor și vulnerabilităților specifice ale copilului. Prezenta recomandare reflectă, de asemenea, importanța Regulamentului privind obligațiile de întreținere ⁽⁴⁵⁾ și a Regulamentului Bruxelles IIb ⁽⁴⁶⁾, prin consolidarea

⁽³³⁾ Directiva 2011/93/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 decembrie 2011 privind combaterea abuzului sexual asupra copiilor, a exploatării sexuale a copiilor și a pornografiei infantile și de înlocuire a Deciziei-cadru 2004/68/JAI a Consiliului (Directiva privind abuzurile sexuale asupra copiilor) (JO L 335, 17.12.2011, p. 1).

⁽³⁴⁾ Propunere de directivă a Parlamentului European și a Consiliului privind combaterea abuzului sexual asupra copiilor, a exploatării sexuale a copiilor și a materialelor care conțin abuzuri sexuale asupra copiilor și de înlocuire a Deciziei-cadru 2004/68/JAI a Consiliului [COM (2024) 60 final].

⁽³⁵⁾ Concluziile Consiliului privind capacitatea digitală pentru protejarea și asigurarea respectării drepturilor fundamentale în era digitală, 14309/23, 20 octombrie 2023.

⁽³⁶⁾ Concluziile Consiliului privind sprijinirea stării de bine în educația digitală, 14982/22, 28 noiembrie 2022.

⁽³⁷⁾ Comunicarea intitulată „Un deceniu digital pentru copii și tineri: noua strategie europeană „Un internet mai bun pentru copii” (BIK+)” [COM(2022) 212 final].

⁽³⁸⁾ Regulamentul (UE) 2022/2065 al Parlamentului European și al Consiliului din 19 octombrie 2022 privind o piață unică pentru serviciile digitale și de modificare a Directivei 2000/31/CE (Regulamentul privind serviciile digitale) (JO L 277, 27.10.2022, p. 1).

⁽³⁹⁾ Directiva (UE) 2018/1808 a Parlamentului European și a Consiliului din 14 noiembrie 2018 de modificare a Directivei 2010/13/UE privind coordonarea anumitor dispoziții stabilite prin acte cu putere de lege sau acte administrative în cadrul statelor membre cu privire la furnizarea de servicii mass-media audiovizuale (Directiva serviciilor mass-media audiovizuale) având în vedere evoluția realităților pieței (JO L 303, 28.11.2018, p. 69).

⁽⁴⁰⁾ Regulamentul (UE) 2016/679 al Parlamentului European și al Consiliului din 27 aprilie 2016 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și privind libera circulație a acestor date și de abrogare a Directivei 95/46/CE (Regulamentul general privind protecția datelor), (JO L 119, 4.5.2016, p. 1).

⁽⁴¹⁾ Comunicarea Comisiei intitulată „O inițiativă a UE privind Web 4.0 și lumile virtuale: în avangarda următoarei tranziții tehnologice” [COM (2023) 442 final].

⁽⁴²⁾ Directiva 2012/29/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 25 octombrie 2012 de stabilire a unor norme minime privind drepturile, sprijinirea și protecția victimelor criminalității și de înlocuire a Deciziei-cadru 2001/220/JAI a Consiliului (JO L 315, 14.11.2012, p. 57).

⁽⁴³⁾ Directiva (UE) 2016/800 a Parlamentului European și a Consiliului din 11 mai 2016 privind garanțiile procedurale pentru copii care sunt persoane suspectate sau acuzate în cadrul procedurilor penale (JO L 132, 21.5.2016, p. 1).

⁽⁴⁴⁾ Strategia UE privind drepturile victimelor (2020-2025) [COM(2020) 258 final].

⁽⁴⁵⁾ Regulamentul (CE) nr. 4/2009 al Consiliului din 18 decembrie 2008 privind competența, legea aplicabilă, recunoașterea și executarea hotărârilor și cooperarea în materie de obligații de întreținere (JO L 7, 10.1.2009, p. 1).

⁽⁴⁶⁾ Regulamentul (UE) 2019/1111 al Consiliului din 25 iunie 2019 privind competența, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie matrimonială și în materia răspunderii părintești și privind răpirea internațională de copii (JO L 178, 2.7.2019, p. 1).

cooperării judiciare transfrontaliere în cadrul Uniunii în materie civilă referitoare la copii. Autoritățile centrale desemnate în temeiul Regulamentului Bruxelles IIb joacă un rol în furnizarea de asistență în cazurile transfrontaliere de protecție a copilului. Copiii sunt, de asemenea, victime ale traficului de persoane pentru toate formele de exploatare ⁽⁴⁷⁾. Copiii care sunt victime ale traficului de persoane sunt considerați deosebit de vulnerabili în temeiul Directivei privind combaterea traficului de persoane ⁽⁴⁸⁾ și sunt vizați în mod specific de Strategia UE privind combaterea traficului de persoane (2021-2025). Liniile de asistență telefonică pentru copii (116 111), liniile telefonice de urgență pentru copiii dispăruți (116 000) și alte linii telefonice naționale (pentru copii) și linii telefonice de urgență joacă un rol în sistemele de protecție a copilului.

- (17) Pentru a asigura protecția drepturilor copiilor migranți, inclusiv ale copiilor neînsoțiți și care solicită protecție internațională, sunt necesare eforturi continue pentru a răspunde preocupărilor din acest domeniu. Violența este o amenințare zilnică pentru copiii aflați în tranzit, în special pentru cei care călătoresc neînsoțiți sau separați de familiile lor ⁽⁴⁹⁾. Copiii migranți și refugiați se află într-o situație de vulnerabilitate deosebită și necesită o protecție specifică și adecvată, astfel cum se subliniază în Comunicarea privind protecția copiilor migranți ⁽⁵⁰⁾. Vulnerabilitatea copiilor este exacerbată atunci când sunt neînsoțiți sau separați de familie. Ca urmare a războiului de agresiune al Rusiei împotriva Ucrainei, Comisia s-a angajat pe deplin să sprijine statele membre să protejeze copiii strămutați din Ucraina pe teritoriul UE ⁽⁵¹⁾. Aceasta cuprinde sprijinul acordat liniilor telefonice de urgență pentru copiii dispăruți și liniilor de asistență telefonică pentru copii, precum și contribuția la asigurarea includerii acestora în sistemele naționale de educație și furnizarea de orientări statelor membre pentru a contribui la asigurarea integrării rapide a copiilor strămutați în sistemele naționale de protecție a copilului ⁽⁵²⁾.

- (18) Pactul privind migrația și azilul, care se află în etapa de adoptare finală de către Consiliu ⁽⁵³⁾, introduce garanții și obligații suplimentare privind protecția copilului, care vor trebui să fie operaționalizate înainte ca pactul să devină aplicabil. Interesul superior al copilului rămâne un element central în cadrul acquis-ului UE în materie de azil, acesta trebuind să fie considerat primordial. Statele membre trebuie să identifice și să ia în considerare orice dispoziție specială de care ar putea avea nevoie copiii ce solicită azil după ce trec frontiera, ținând seama de principiile continuității și stabilității îngrijirii. Pactul scurtează termenele pentru numirea reprezentanților copiilor și consolidează standardele legate de formarea, calificarea și supravegherea acestora, consacrand, de asemenea, necesitatea de a ține seama de opiniile copiilor și de a le furniza informații adaptate acestora. Acesta reduce termenele legate de accesul tuturor copiilor la educație și extinde accesul copiilor la asistență medicală pentru a corespunde celei de care beneficiază copiii care sunt cetățeni ai țării respective. Pactul include garanții mai solide pentru minori în ceea ce privește privarea de libertate de mișcare, precizând că, de regulă, copiii nu ar trebui să fie luați în custodie publică. Astfel cum s-a subliniat în Planul de acțiune privind integrarea și incluziunea ⁽⁵⁴⁾, sprijinul pentru tranziția către vârsta adultă este un alt aspect esențial care trebuie luat în considerare în sistemul de protecție a copiilor, pentru a asigura cea mai bună și mai durabilă tranziție.

⁽⁴⁷⁾ În 2022, 15 % dintre victimele înregistrate în UE erau copii. A se vedea: Victimele traficului de persoane în Europa: o creștere cu 10 %, iar ponderea resortisanților UE în rândul victimelor a crescut la 59 % – Comisia Europeană (europa.eu).

⁽⁴⁸⁾ Directiva 2011/36/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 5 aprilie 2011 privind prevenirea și combaterea traficului de persoane și protejarea victimelor acestuia, precum și de înlocuire a Deciziei-cadru 2002/629/JAI a Consiliului (JO L 101, 15.4.2011, p. 1).

⁽⁴⁹⁾ Biroul Reprezentantului special al Secretarului General al ONU privind violența împotriva copiilor și Universidad Iberoamericana, *Violence against children on the move From a continuum of violence to a continuum of protection* (Violența împotriva copiilor aflați în tranzit. De la un continuum de violență la un continuum de protecție), 2020.

⁽⁵⁰⁾ Comunicarea privind protecția copiilor migranți [COM(2017) 211 final].

⁽⁵¹⁾ A se vedea: Comunicarea Comisiei către Parlamentul European și Consiliu intitulată „Protecție temporară pentru persoanele care fug din calea războiului de agresiune împotriva Ucrainei: situația după un an”, COM(2023) 140 final.

⁽⁵²⁾ A se vedea: Refugiații din Ucraina: protecție pentru copii – Comisia Europeană (europa.eu).

⁽⁵³⁾ A se vedea: Declarația Președintei Comisiei Europene: Pactul privind migrația și azilul (europa.eu).

⁽⁵⁴⁾ Plan de acțiune privind integrarea și incluziunea pentru perioada 2021-2027 [COM(2020) 758 final].

- (19) Uniunea oferă numeroase oportunități de finanțare pentru a contribui la protecția copiilor împotriva tuturor formelor de violență. Sunt disponibile fonduri ale Uniunii pentru a sprijini dezvoltarea și consolidarea unor sisteme integrate de protecție a copilului în statele membre, precum și alte măsuri relevante. Pentru a facilita accesarea diferitelor programe, Comisia a instituit un portal unic pentru fondurile Uniunii care le permite utilizatorilor să găsească oportunități de finanțare relevante ⁽⁵⁵⁾. Beneficiarii finanțării din partea Uniunii sunt obligați să respecte valorile, principiile, legislația aplicabilă și dispozițiile contractuale ale Uniunii atunci când execută aceste fonduri, Comisia punând în aplicare măsuri de sprijinire a conformității și de abordare a posibilelor încălcări. În plus, în ceea ce privește fondurile UE care intră sub incidența Regulamentului privind dispozițiile comune ⁽⁵⁶⁾, statele membre trebuie să îndeplinească atât condițiile favorizante orizontale referitoare la cartă, cât și la Convenția Națiunilor Unite privind drepturile persoanelor cu handicap (UNCPRD). În consecință, statele membre au obligația de a institui mecanisme eficiente pentru a se asigura că programele sprijinite de aceste fonduri ale Uniunii și punerea lor în aplicare sunt în conformitate cu cartă și cu CNUDPH.
- (20) Comisia oferă, de asemenea, sprijin financiar specific pentru prevenirea și combaterea violenței împotriva copiilor, a violenței bazate pe gen împotriva fetelor și a violenței domestice, precum și pentru protejarea victimelor acestor forme de violență, în cadrul componentei Daphne a programului „Cetățeni, egalitate, drepturi și valori” („CEDV”) ⁽⁵⁷⁾. Componenta „Egalitate, drepturi și egalitate de gen” a CEDV oferă oportunități suplimentare de finanțare pentru promovarea drepturilor și a participării copiilor, precum și pentru combaterea discriminării cu care se confruntă anumite grupuri de copii. Programul „Justiție” ⁽⁵⁸⁾ sprijină, de asemenea, protecția copiilor oferind oportunități de finanțare, în special în domeniul justiției adaptate copiilor.
- (21) Instrumentul de sprijin tehnic ⁽⁵⁹⁾ oferă, la cerere, expertiză tehnică personalizată pentru conceperea și punerea în aplicare a reformelor structurale în statele membre, inclusiv în domeniile educației, serviciilor sociale, migrației și gestionării frontierelor, sănătății și justiției, de exemplu prin sprijinirea punerii în aplicare a modelului „casa copiilor” (Barnahus) ⁽⁶⁰⁾. Sistemele integrate de protecție a copilului fac parte, de asemenea, dintr-o inițiativă emblematică de sprijin tehnic din 2024 privind consolidarea democrației și a statului de drept ⁽⁶¹⁾. Reformele transsectoriale pot aborda sărăcia și excluziunea socială în rândul copiilor în cadrul inițiativei emblematică privind punerea în aplicare a Garanției europene pentru copii, oferind în același timp posibilitatea de a acorda sprijin tehnic multinațional.
- (22) O serie de alte programe de finanțare ale Uniunii pot viza alte preocupări specifice legate de protecția și de bunăstarea copiilor. Acestea pot aborda în special sănătatea mintală a copiilor, vaccinarea și prevenirea și îngrijirea cancerului în rândul copiilor în cadrul programului EU4Health ⁽⁶²⁾. Sărăcia în rândul copiilor și excluziunea socială sunt vizate de Fondul social european Plus ⁽⁶³⁾, traficul de copii și abuzul sexual asupra copiilor – de Fondul pentru securitate

⁽⁵⁵⁾ A se vedea: Finanțare și licitații (europa.eu).

⁽⁵⁶⁾ Regulamentul (UE) 2021/1060 al Parlamentului European și al Consiliului din 24 iunie 2021 de stabilire a dispozițiilor comune privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european Plus, Fondul de coeziune, Fondul pentru o tranziție justă și Fondul european pentru afaceri maritime, pescuit și acvacultură și de stabilire a normelor financiare aplicabile acestor fonduri, precum și Fondului pentru azil, migrație și integrare, Fondului pentru securitate internă și Instrumentului de sprijin financiar pentru managementul frontierelor și politica de vize (JO L 231, 30.6.2021, p. 159).

⁽⁵⁷⁾ Regulamentul (UE) 2021/692 al Parlamentului European și al Consiliului din 28 aprilie 2021 de instituire a programului „Cetățeni, egalitate, drepturi și valori” și de abrogare a Regulamentului (UE) nr. 1381/2013 al Parlamentului European și al Consiliului și a Regulamentului (UE) nr. 390/2014 al Consiliului (JO L 156, 5.5.2021, p. 1).

⁽⁵⁸⁾ Regulamentul (UE) 2021/693 al Parlamentului European și al Consiliului din 28 aprilie 2021 de instituire a programului „Justiție” și de abrogare a Regulamentului (UE) nr. 1382/2013 (JO L 156, 5.5.2021, p. 21).

⁽⁵⁹⁾ Regulamentul (UE) 2021/240 al Parlamentului European și al Consiliului din 10 februarie 2021 de instituire a unui Instrument de sprijin tehnic (JO L 57, 18.2.2021, p. 1).

⁽⁶⁰⁾ A se vedea: Barnahus.

⁽⁶¹⁾ A se vedea: Inițiativa emblematică IST 2024 – Consolidarea democrației și a statului de drept – Comisia Europeană (europa.eu).

⁽⁶²⁾ Regulamentul (UE) 2021/522 al Parlamentului European și al Consiliului din 24 martie 2021 de instituire a unui program de acțiune a Uniunii în domeniul sănătății („programul „UE pentru sănătate”) pentru perioada 2021-2027 și de abrogare a Regulamentului (UE) nr. 282/2014 (JO L 107, 26.3.2021 p. 1).

⁽⁶³⁾ Regulamentul (UE) 2021/1057 al Parlamentului European și al Consiliului din 24 iunie 2021 de instituire a Fondului social european Plus (FSE+) și de abrogare a Regulamentului (UE) nr. 1296/2013 (JO L 231, 30.6.2021, p. 21).

internă ⁽⁶⁴⁾, sprijinul pentru azil, integrare sau returnare destinat copiilor din afara UE – de Fondul pentru azil, migrație și integrare ⁽⁶⁵⁾, accesul la servicii nesegregate în domeniul educației, locuințelor, sănătății, asistenței sociale și îngrijirii copiilor – de Fondul european de dezvoltare regională ⁽⁶⁶⁾. Reformele, investițiile și politicile pentru următoarea generație de copii și tineri, cum ar fi educația și competențele, pot fi, de asemenea, abordate în cadrul Mecanismului de redresare și reziliență ⁽⁶⁷⁾. Uniunea cofinanțează centrele pentru un internet mai sigur din statele membre pentru ca acestea să ofere activități de sensibilizare și resurse cu privire la siguranța online a copiilor. De asemenea, aceasta sprijină copiii, îngrijitorii și educatorii cu servicii de consiliere și raportare prin intermediul liniilor de asistență telefonică pentru copii și al liniilor telefonice de urgență pentru a raporta materialele care conțin abuzuri sexuale asupra copiilor. Programul-cadru al Uniunii pentru cercetare și inovare Orizont Europa ⁽⁶⁸⁾ sprijină, de asemenea, diverse proiecte legate de protecția copiilor în domenii tematice de cercetare, inclusiv, privind prevenirea exploatarei sexuale a copiilor și a violenței domestice și sexuale.

- (23) Angajamentul Uniunii față de protecția copilului se reflectă, de asemenea, în acțiunea sa externă. În 2022, aproximativ 468 de milioane de copii (mai mult de unul din șase) locuiau într-o zonă de conflict. În 2020, 160 de milioane de copii (9,6 % din totalul copiilor la nivel mondial) erau victime ale muncii copiilor ⁽⁶⁹⁾. La fiecare 10 minute, undeva în lume, o adolescentă moare din cauza violenței ⁽⁷⁰⁾. Acțiunea Uniunii în materie de apărare a drepturilor copiilor și protejare a acestora la nivel mondial se bazează pe modul în care Uniunea își protejează și consolidează bazele drepturilor democratice și fundamentale în cadrul Uniunii. Planul de acțiune pentru tineret în cadrul acțiunii externe a UE ⁽⁷¹⁾ urmărește să promoveze participarea și capacitatea semnificativă a copiilor și a tinerilor în acțiunea externă a Uniunii. Planul de acțiune pentru egalitatea de gen III ⁽⁷²⁾ vizează combaterea tuturor formelor de violență bazată pe gen. Protecția copilului este un obiectiv-cheie al Orientărilor Uniunii privind promovarea și protecția drepturilor copilului și privind copiii în conflictele armate ⁽⁷³⁾. De exemplu, Planul de acțiune al Uniunii privind drepturile omului și democrația (2020-2024) ⁽⁷⁴⁾ invită țările partenere să construiască și să consolideze sistemele de protecție a copilului și să adopte o politică de toleranță zero față de munca copiilor; Propunerea de regulament privind interzicerea produselor fabricate prin muncă forțată pe piața Uniunii contribuie la acest obiectiv. Acest angajament s-a reflectat, de asemenea, în Comunicarea privind munca decentă ⁽⁷⁵⁾, care va contribui la combaterea muncii copiilor.

⁽⁶⁴⁾ Regulamentul (UE) 2021/1149 al Parlamentului European și al Consiliului din 7 iulie 2021 de instituire a Fondului pentru securitate internă (JO L 251, 15.7.2021, p. 94).

⁽⁶⁵⁾ Regulamentul (UE) 2021/1147 al Parlamentului European și al Consiliului din 7 iulie 2021 de instituire a Fondului pentru azil, migrație și integrare (JO L 251, 15.7.2021, p. 1).

⁽⁶⁶⁾ Regulamentul (UE) 2021/1058 al Parlamentului European și al Consiliului din 24 iunie 2021 privind Fondul european de dezvoltare regională și Fondul de coeziune (JO L 231, 30.6.2021, p. 60).

⁽⁶⁷⁾ Regulamentul (UE) 2021/241 al Parlamentului European și al Consiliului din 12 februarie 2021 de instituire a Mecanismului de redresare și reziliență (JO L 57, 18.2.2021, p. 17).

⁽⁶⁸⁾ Regulamentul (UE) 2021/695 al Parlamentului European și al Consiliului din 28 aprilie 2021 de instituire a programului-cadru pentru cercetare și inovare Orizont Europa, de stabilire a normelor sale de participare și de diseminare și de abrogare a Regulamentelor (UE) nr. 1290/2013 și (UE) nr. 1291/2013 (JO L 170, 12.5.2021, p. 1).

⁽⁶⁹⁾ Organizația Internațională a Muncii și Unicef, *Child labour, Global Estimates 2020, Trends and the road forward* (Munca copiilor, estimări globale pentru 2020, tendințe și calea de urmat), 2021.

⁽⁷⁰⁾ Unicef, *A Statistical Snapshot of Violence against Adolescent Girls* (O imagine statistică a violenței împotriva fetelor adolescente), 2014.

⁽⁷¹⁾ Planul de acțiune pentru tineret (YAP) în cadrul acțiunii externe a UE pentru perioada 2022-2027 – Promovarea unei participări semnificative a tinerilor și a capacității acestora în cadrul acțiunii externe a UE pentru dezvoltare durabilă, egalitate și pace [JOIN (2022) 53 final].

⁽⁷²⁾ Planul de acțiune al UE pentru egalitatea de gen (GAP) III – O agendă ambițioasă pentru egalitatea de gen și emanciparea femeilor în acțiunile externe ale UE [JOIN(2020) 17 final].

⁽⁷³⁾ Orientările UE privind copiii în conflictele armate, actualizate în 2008.

⁽⁷⁴⁾ Planul de acțiune al UE privind drepturile omului și democrația 2020-2024 [JOIN(2020) 5 final].

⁽⁷⁵⁾ Comunicare a Comisiei privind munca decentă la nivel mondial pentru o tranziție globală justă și o redresare durabilă [COM(2022) 66 final].

- (24) Există o nevoie stringentă de a proteja copiii împotriva schimbărilor climatice și a pericolelor pentru mediu, atât pe teritoriul UE, cât și la nivel mondial. Copiii sunt mult mai susceptibili decât adulții să sufere prejudicii grave, inclusiv consecințe ireversibile și pe tot parcursul vieții, precum și decesul din cauza degradării mediului ⁽⁷⁶⁾, schimbărilor climatice, poluării și pierderii biodiversității. Aceasta amplifică riscul copiilor de a se confrunta cu încălcări grave ale drepturilor lor, în special, în conflictele armate, din cauza strămutărilor, a foametei și a intensificării violenței ⁽⁷⁷⁾. Trebuie abordate efectele diferențiate ale schimbărilor climatice și ale degradării mediului asupra femeilor, copiilor și grupurilor vulnerabile ⁽⁷⁸⁾. Orientările din 2023 privind strategiile și planurile de adaptare ale statelor membre ⁽⁷⁹⁾ evidențiază copiii în rândul părților interesate cu o probabilitate mai mare de a fi afectate de schimbările climatice și care trebuie, de asemenea, să fie incluse în procesul de adaptare la schimbările climatice. Atunci când iau măsuri pentru a aborda schimbările climatice, părțile ar trebui să respecte, să promoveze și să ia în considerare obligațiile care le revin în ceea ce privește drepturile omului, inclusiv drepturile copiilor ⁽⁸⁰⁾. Cadrul referitor la obiectivul global privind adaptarea, astfel cum a fost adoptat în cadrul COP28 ⁽⁸¹⁾, încurajează părțile să asigure echitatea între generații și justiția socială, luând în considerare grupurile vulnerabile, inclusiv copiii. Acest lucru necesită, de asemenea, asigurarea participării active a copiilor la procesul decizional privind aspecte critice care le afectează protecția drepturilor. Perspectiva copiilor și a tinerilor este luată în considerare în activitățile organizate în temeiul Pactului climatic european ⁽⁸²⁾ și, în special, în cadrul Rețelei ambasadiorilor și partenerilor Pactului climatic.
- (25) Prezenta recomandare se adresează statelor membre. Țările candidate și potențial candidate la aderarea la Uniune, precum și țările participante la politica de vecinătate a Uniunii sunt, de asemenea, încurajate să urmeze această recomandare,

ADOPTĂ PREZENTA RECOMANDARE:

Obiect

1. Statele membre ar trebui să ia măsuri eficace, adecvate și proporționale pentru a dezvolta și a consolida în continuare sistemele integrate de protecție a copilului, cu scopul de a proteja copiii împotriva oricărei forme de violență, și anume împotriva tuturor formelor de violență fizică sau mentală, a vătămărilor sau a abuzurilor, a neglijenței sau a tratamentului neglijent, a maltratării sau a exploatării, inclusiv a abuzurilor sexuale, fizice, online sau în lumi virtuale („violența împotriva copiilor”).
2. Statele membre ar trebui să adopte o abordare mai integrată, în conformitate cu interesul superior al copilului. Un copil este orice persoană care nu a împlinit 18 ani ⁽⁸³⁾.

Plasarea copiilor în centrul sistemelor de protecție

Respectarea copiilor în calitate de titulari de drepturi, ascultarea opiniilor lor, informarea acestora într-un mod adaptat copiilor și sensibilizarea

3. Statele membre ar trebui să acorde întotdeauna prioritate interesului superior al copiilor, asigurându-se că aceștia sunt recunoscuți, respectați și protejați în calitate de titulari de drepturi și că dreptul la protecție pe care îl au nu este negociabil.

⁽⁷⁶⁾ Raportul Raportorului special al ONU în materie de obligații privind drepturile omului referitoare la posibilitatea de a beneficia de un mediu înconjurător sigur, curat, sănătos și durabil, A/HRC/37/58, 2018, punctele 57 și 58.

⁽⁷⁷⁾ Comitetul ONU pentru drepturile copilului, Comentariul general nr. 26 privind drepturile copiilor și mediul, cu un accent special pe schimbările climatice, 2023.

⁽⁷⁸⁾ Comunicarea comună privind abordarea impactului schimbărilor climatice și al degradării mediului [JOIN(2023) 19 final].

⁽⁷⁹⁾ Comunicare a Comisiei – Orientări privind strategiile și planurile de adaptare ale statelor membre (JO C 264, 27.7.2023, p. 1).

⁽⁸⁰⁾ Poziția oficială a UE pentru negocierile din cadrul COP28 inclusă în Concluziile Consiliului privind pregătirile pentru cea de a 28-a Conferință a părților (COP28) la Convenția-cadru a Națiunilor Unite asupra schimbărilor climatice (CCONUSC), Dubai, 17 octombrie 2023.

⁽⁸¹⁾ CCONUSC, Obiectivul global privind adaptarea.

⁽⁸²⁾ A se vedea: Pactul climatic european – Uniunea Europeană (europa.eu).

⁽⁸³⁾ Conform definiției din Convenția ONU cu privire la drepturile copilului.

4. Statele membre ar trebui să introducă mecanisme la nivel național, regional și local care să le permită copiilor să își exprime liber opiniile cu privire la chestiunile care îi privesc într-un mod semnificativ, incluziv, accesibil și sigur. Referitor la aceste chestiuni, statele membre ar trebui să capaciteze copiii, prin luarea în considerare a opiniilor acestora în funcție de vârsta și gradul lor de maturitate și prin asigurarea, în special, a implicării copiilor în elaborarea, monitorizarea și evaluarea strategiilor, politicilor, programelor și serviciilor de protecție a copilului.
5. Statele membre ar trebui să sensibilizeze publicul în mod activ cu privire la drepturile și nevoile copiilor, la capacitarea copiilor și la măsurile preventive și de protecție. Astfel de măsuri ar trebui să includă posibilitatea de a raporta situațiile nesigure și de a primi sprijin, în special sprijin psihologic, precum și informații privind riscurile specifice legate de orice formă de violență împotriva copiilor, inclusiv abuzul sexual asupra copiilor. Statele membre ar trebui să furnizeze informații publicului, inclusiv copiilor, părinților și îngrijitorilor acestora, tuturor adulților care intră în contact cu copiii din toate sectoarele și tuturor părților interesate relevante.
6. Statele membre ar trebui să încurajeze și să promoveze utilizarea unui limbaj accesibil și adaptat copiilor, inclusiv în școli, prin intermediul părților interesate, în cadrul unor campanii media, în special pe platformele de comunicare socială. Un astfel de limbaj ar trebui să fie adaptat vârstei, gradului de maturitate și nevoilor copiilor în cauză.

Asigurarea unor sisteme incluzive de protecție a copilului

7. Statele membre ar trebui să ia măsurile corespunzătoare pentru a se asigura că, în orice situație, copiii sunt tratați fără discriminare și într-un mod care să le protejeze demnitatea. Un astfel de tratament ar trebui să fie adecvat vârstei, gradului de maturitate și nivelului lor de înțelegere și ar trebui să țină seama de personalitatea lor unică, de interesele lor și de orice nevoi speciale pe care le-ar putea avea. Statele membre ar trebui să depună eforturi pentru a se asigura că toți copiii, în toată diversitatea lor, se pot bucura de aceleași drepturi de acces și de protecție pe toate teritoriile lor, în zonele urbane, rurale și îndepărtate sau în regiunile ultraperiferice ale Uniunii, în condiții de egalitate. În conformitate cu articolul 21 din cartă, se interzice discriminarea de orice fel, bazată pe motive precum sexul, rasa, culoarea, originea etnică sau socială, caracteristicile genetice, limba, religia sau convingerile opiniile politice sau de orice altă natură, apartenența la o minoritate națională, averea, nașterea, un handicap, vârsta sau orientarea sexuală.
8. Statele membre ar trebui să ofere sprijin specific anumitor grupuri de copii, cum ar fi copiii aflați în dificultate, cei care se confruntă cu anumite dezavantaje și cei expuși riscului de discriminare sau care se confruntă cu riscuri specifice de violență, pentru a le oferi tuturor copiilor servicii și îngrijire accesibile, de calitate și adaptate acestora. Statele membre ar trebui, în special, să acorde atenție recomandărilor prevăzute în Garanția europeană pentru copii și în planurile naționale de acțiune adoptate în acest context, inclusiv prin alocarea de resurse adecvate.
9. Statele membre sunt încurajate să pună în aplicare măsuri relevante referitoare la copii, inclusiv prin combaterea discriminării copiilor și asigurarea protecției acestora, în cadrul planurilor de acțiune naționale, al acțiunilor și al strategiilor adoptate în contextul strategiilor Comisiei privind Uniunea egalității, al Strategiei UE privind combaterea antisemitismului și susținerea vieții evreiești și al Planului de acțiune privind integrarea și incluziunea.

Satisfacerea nevoilor în materie de siguranță ale copiilor, atât în mediul fizic, cât și în cel digital

10. Statele membre ar trebui să ia măsuri pentru a se asigura că în toate spațiile fizice copiii sunt și se simt în siguranță, în special la școală, inclusiv în educația și îngrijirea timpurie sau în timpul activităților după școală, al activităților culturale și sportive, precum și în spațiile publice.
11. Statele membre sunt invitate să sensibilizeze opinia publică cu privire la importanța protejării tuturor drepturilor fundamentale, inclusiv a vieții private și a datelor cu caracter personal în sfera digitală și să disemineze informații cu privire la sprijinul disponibil pentru copiii care sunt victime ale violenței în mediul digital. Statele membre ar trebui să ia măsuri prin intermediul cărora copiii să fie și să se simtă în siguranță în mediul online, inclusiv măsuri de îmbunătățire a alfabetizării digitale și de utilizare în condiții de siguranță a tehnologiilor digitale în rândul copiilor, utilizând un limbaj accesibil adaptat vârstei, gradului de maturitate și nevoilor lor, pentru a asigura dezvoltarea armonioasă a copiilor în mediul digital. Acest lucru ar trebui, de asemenea, să facă obiectul unei acțiuni de sensibilizare și de formare a familiilor, a îngrijitorilor și în cadrul școlii, începând de la o vârstă fragedă, cu sprijinul unor entități cu expertiză relevantă, cum ar fi centrele pentru un internet mai sigur.
12. Statele membre sunt încurajate să continue coordonarea cu Comisia pentru a spori protecția, capacitarea digitală și siguranța copiilor în mediul online, în special în ceea ce privește punerea în aplicare a Strategiei europene pentru un internet mai bun pentru copiii BIK+ și prin asigurarea aplicării eficace a Regulamentului privind serviciile digitale. Ar trebui să se acorde o atenție specială inițiativelor de sensibilizare referitoare la noile provocări la adresa siguranței și a bunăstării copiilor generate de inteligența artificială, lumile virtuale, expunerea excesivă la conținut digital, amenințările digitale (cum ar fi discursurile de incitare la ură, bullyingul online, hărțuirea, abuzul sexual asupra copiilor, racolarea minorilor în scopuri sexuale și conținutul violent) sau marketingul agresiv, în special prin garanții de protecție a copilului începând cu momentul conceperii acestor tehnologii.

Protejarea integrității și a sănătății mintale a copiilor

13. Statelor membre li se recomandă să ia toate măsurile legislative, administrative, sociale și educaționale adecvate pentru a proteja integritatea fizică și mentală a copiilor. Aceste măsuri ar trebui:
 - (a) să protejeze atât integritatea fizică, cât și integritatea mentală, dezvoltarea și bunăstarea copiilor în mediile fizice și digitale, respectând în mod corespunzător vulnerabilitățile, potențialele nevoi speciale și riscurile de discriminare ale copilului;
 - (b) să protejeze copiii de influența nejustificată a intereselor comerciale, cum ar fi jocurile de noroc (digitale), marketingul agresiv, consumul de alcool, tutun și alimente nesănătoase, prevenind și protejând în același timp copiii de riscurile de dependență.
14. Statele membre ar trebui să identifice copiii ca grup-țintă prioritar în strategiile lor naționale în materie de sănătate mintală, oferindu-le un sprijin cuprinzător, inclusiv pentru prevenirea tulburărilor de sănătate mintală și sprijin psihologic, cu scopul de a crea un mediu în care copiii să se simtă în siguranță și în care preocupările lor să fie auzite.
15. Statele membre ar trebui să sensibilizeze publicul cu privire la sănătate, inclusiv la problemele de sănătate mintală și la vaccinarea copiilor. Statele membre sunt încurajate să faciliteze punerea în aplicare a unor programe accesibile de promovare a sănătății și de prevenire a bolilor care să vizeze copiii și să garanteze acordarea de asistență medicală adecvată și promptă, sprijin psihosocial și asistență educațională pentru copiii care se confruntă cu un diagnostic de cancer. De asemenea, statele membre ar trebui să garanteze accesul efectiv al copiilor la o alimentație sănătoasă și la activități fizice regulate. Astfel de programe ar trebui să includă, de asemenea, copiii cu dependențe.
16. Statele membre ar trebui să aloce resurse umane și financiare adecvate pentru furnizarea sprijinului medical relevant, inclusiv a accesului la sprijin psihologic încă dintr-un stadiu incipient. În acest scop, statele membre ar trebui să utilizeze în mod optim fondurile disponibile ale Uniunii.

17. Statelor membre li se recomandă să ia toate măsurile legislative, administrative, sociale și educaționale adecvate pentru a preveni bullyingul și a proteja copiii de acest fenomen, inclusiv a bullyingului online, prin intermediul unor planuri cuprinzătoare de combatere a bullyingului. Ținând seama în mod corespunzător de vârsta și de vulnerabilitățile copiilor, astfel de măsuri ar trebui să vizeze combaterea violenței, a prejudecăților și a discriminării și promovarea empatiei și a unui climat pozitiv și sigur de protecție în școli și în jurul acestora, precum și în cadrul activităților recreative și digitale. Cadrele didactice și educatorii, autoritățile din domeniul educației, profesioniștii din domeniul sănătății (inclusiv al sănătății mintale), studenții și familiile ar trebui să participe la elaborarea acestor măsuri. Măsurile ar trebui să asigure prevenirea și identificarea timpurie a acestui comportament și să ofere orientări clare, formare și instrumente practice pentru victime, pentru persoanele care sunt prezente atunci când se manifestă comportamentul agresiv, cum ar fi profesorii, personalul școlar, antrenorii, elevii, părinții, precum și pentru autorii faptelor, cu privire la modul de abordare și de combatere a bullyingului. Astfel de măsuri ar trebui să includă, de asemenea, furnizarea de informații cu privire la modul de raportare și de intervenție în cazurile de bullying, la modul de solicitare a ajutorului și a sprijinului, precum și la modul de stopare a comportamentului abuziv și toxic.

Cadrul general al sistemelor integrate de protecție a copilului

Instituirea și punerea efectivă în aplicare a unui cadru juridic și de politică coerent

18. Statele membre sunt invitate să dezvolte și să consolideze în continuare sistemele integrate de protecție a copilului, pe baza unui cadru juridic și de politică național cuprinzător, în special prin:
- (a) elaborarea de planuri naționale de combatere a violenței împotriva copiilor și de asigurare a protecției acestora;
 - (b) stabilirea de obligații pentru toți actorii relevanți din sectoarele relevante, cum ar fi sănătatea, educația și formarea, protecția socială, justiția, asigurarea respectării legii, migrația și azilul, sectorul digital, sectorul sportiv, activitățile recreative, cultura, mass-media, finanțele, mediul de afaceri și mediul, privind respectarea pe deplin, protejarea și neîncălcarea drepturilor copilului, inclusiv atunci când pun în aplicare măsuri de prevenire, raportare și protecție și un sprijin eficace care să răspundă nevoilor copiilor;
 - (c) asigurarea, la toate nivelurile, a aplicării și a punerii în aplicare eficace a legislației naționale și a Uniunii privind protecția copilului;
 - (d) evaluarea noilor propuneri legislative și a altor propuneri de politică în ceea ce privește impactul acestora asupra protecției copilului, atât dintr-o perspectivă pe termen scurt, cât și pe termen lung.

Instituirea unor structuri și mecanisme de coordonare

19. Pentru a răspunde nevoilor copiilor, statele membre ar trebui să ia măsuri adecvate pentru a consolida coordonarea și cooperarea tuturor ministerelor și sectoarelor relevante, precum și între diferitele niveluri de competență, la nivel local, regional și național și în situații transfrontaliere. O astfel de cooperare și coordonare ar trebui să implice prevenirea violenței împotriva copiilor, asigurarea protecției copiilor și o mai mare integrare a sistemelor naționale de protecție a copilului.
20. Statele membre ar trebui să promoveze o abordare interdisciplinară a protecției copilului, care să implice toți actorii din domeniul protecției copilului, inclusiv actorii privați, autoritățile publice, societatea civilă, familia, îngrijitorii și copiii înșiși, sprijinind în același timp familiile în calitate de îngrijitori principali.
21. În special, statele membre ar trebui să clarifice repartizarea rolurilor și a responsabilităților între serviciile publice și profesioniștii care lucrează în domeniul protecției copilului, asigurând în același timp coordonarea și cooperarea multidisciplinară a acestora. Statele membre ar trebui să promoveze implicarea reglementată și monitorizată în mod corespunzător a sectorului privat și a organizațiilor societății civile, în special prin certificarea, acreditarea, înregistrarea și verificarea periodică a centrelor, a instituțiilor și a profesioniștilor care oferă îngrijire și servicii copiilor.
22. De asemenea, statele membre sunt încurajate să înființeze sau să desemneze un organism însărcinat cu aceste responsabilități în materie de cooperare și coordonare, ținând seama în mod corespunzător de structurile și mecanismele naționale și regionale existente.

Promovarea coordonării cu actorii regionali și locali

23. Având în vedere rolul important al autorităților regionale și locale în protejarea copiilor împotriva violenței, toate recomandările adresate statelor membre în prezenta recomandare ar trebui înțelese ca fiind adresate și autoritățile regionale și locale în cazul în care chestiunea ține de responsabilitățile lor respective.
24. Ar trebui asigurată o coordonare eficace între autoritățile naționale, regionale și locale, inclusiv prin schimbul de experiență și de bune practici.
25. După caz, autoritățile naționale și regionale ar trebui să ofere un sprijin adecvat programelor locale de protecție a copiilor, în special în ceea ce privește finanțarea, formarea, spațiile adecvate și accesibile, protecția copiilor și protocoalele, sensibilizarea, precum și sprijinul și monitorizarea integrate, implicând toate sectoarele locale relevante, părțile interesate și copiii înșiși și sprijinind intervențiile locale în mediul și în comunitatea copiilor.

Consolidarea resurselor umane și financiare

26. Statele membre ar trebui să aloce fonduri specifice pentru a se asigura că resursele umane și financiare alocate serviciilor de protecție a copilului sunt adecvate în vederea instituirii unui sistem integrat eficient de protecție a copilului la nivel național, regional și local și în toate sectoarele. Atunci când asigură o astfel de alocare a resurselor, statele membre ar trebui să utilizeze instrumente de monitorizare sistematică pentru stabilirea costurilor și a bugetului orientat către copii, inclusiv prin utilizarea optimă a fondurilor disponibile ale Uniunii.
27. Statele membre ar trebui să asigure o alocare a resurselor și condiții adecvate pentru a garanta atractivitatea locurilor de muncă, în special prin planificarea forței de muncă, dezvoltarea și furnizarea de sprijin, inclusiv sprijin în domeniul sănătății mintale pentru profesioniștii care lucrează cu copii.
28. Statele membre ar trebui să promoveze o cultură a drepturilor copilului și a responsabilității tuturor profesioniștilor și adulților care intră în contact cu copiii. Statele membre ar trebui să aibă în vedere elaborarea sistematică a unor protocoale și standarde profesionale privind procedurile și garanțiile privind protecția copilului, cu scopul de a se asigura că toate organizațiile care lucrează pentru copii și cu aceștia dispun de politici solide de protecție a copilului și de mecanisme de raportare pentru situațiile de violență.
29. Statele membre ar trebui să promoveze cadre de calitate pentru profesioniștii din domeniul protecției copilului și pentru adulții care intră în contact cu copiii, cu scopul de a se asigura că profesioniștii și practicienii care lucrează pentru copii și cu aceștia, la toate nivelurile, sunt verificați și recrutați cu diligența necesară.
30. Statele membre ar trebui să le ofere profesioniștilor din domeniul protecției copilului programe educative, cursuri de formare și orientări specifice multidisciplinare și incluzive cu privire la competențele specifice legate de drepturile copiilor și de standardele de protecție a copilului. Acestea ar trebui să includă programe educative, cursuri de formare și orientări privind prevenirea, detectarea și răspunsul eficace la semnele timpurii ale violenței împotriva copiilor și privind psihologia copiilor și comunicarea într-un limbaj adaptat vârstei, acordând o atenție deosebită vulnerabilităților copiilor. De asemenea, ar trebui să se asigure cursuri de formare cu privire la protocoalele de coordonare și cooperare privind protecția copilului, inclusiv procedurile și indicarea rolurilor și a responsabilităților profesioniștilor și autorităților. Statele membre sunt încurajate să utilizeze finanțarea în cadrul programelor disponibile ale Uniunii pentru perfecționare și recalificare și să dezvolte în permanență competențele profesionale ale profesioniștilor din domeniul protecției copilului.

Colectarea datelor într-un mod mai cuprinzător, consolidarea sistemelor de monitorizare și evaluare

31. Statele membre ar trebui să elaboreze metodologii specifice de gestionare a datelor în vederea îmbunătățirii cadrelor de monitorizare și evaluare a sistemelor lor de protecție a copilului.

32. Statele membre ar trebui să organizeze, cu respectarea deplină a legislației privind protecția datelor cu caracter personal, colectarea defalcată de statistici oficiale și de alte date relevante (din surse administrative, precum și din anchete și alte tipuri de cercetări calitative și cantitative) privind violența împotriva copiilor și protecția copilului. Statele membre ar trebui, de asemenea, să depună eforturi specifice pentru a dezvolta în continuare analiza tendințelor prin colectarea periodică de date pentru a permite o analiză comparativă în timp util a violenței împotriva copiilor și a eficienței sistemelor de protecție a copilului, precum și pentru a consolida colectarea datelor privind copiii dispăruți în Uniune.
33. De asemenea, statele membre sunt invitate să dezvolte sisteme de monitorizare și evaluare care să fie în concordanță cu competențele de la nivel național și regional, inclusiv indicatori privind drepturile și bunăstarea copiilor. O astfel de monitorizare și evaluare ar trebui să garanteze că sistemele de protecție a copilului sunt monitorizate în mod independent. Acest lucru ar putea fi asigurat în special de o instituție națională independentă pentru drepturile copiilor sau de un ombudsman pentru copii, care să dispună de resurse adecvate.
34. Statele membre ar trebui să efectueze cercetări privind violența împotriva copiilor și sistemele integrate de protecție a copilului. Pentru ca datele disponibile să fie specifice copiilor, cercetările ar trebui să implice, de asemenea, participarea directă a copiilor, cu asigurarea garanțiilor procedurale și a măsurilor de protecție a datelor necesare, precum și a existenței unor informații, metode și instrumente adecvate pentru copii și accesibile acestora. Acestea din urmă ar trebui să fie adaptate la stadiul de dezvoltare al copiilor și la diversitatea lor culturală și lingvistică, precum și să fie accesibile copiilor cu handicap, de vârste și din medii diferite. Rezultatele cercetărilor ar trebui analizate dintr-o perspectivă centrată pe copil, acordând prioritate perspectivelor și experiențelor copiilor în interpretarea rezultatelor și asigurându-se că vocile și nevoile copiilor sunt auzite și că au un rol esențial în procesul de cercetare și rezultatele acestuia.

O continuitate a serviciilor cuprinzătoare și coordonate pentru a răspunde nevoilor copiilor

Necesitatea prevenirii proactive și sistemice a tuturor formelor de violență împotriva copiilor

35. Statele membre ar trebui să prevadă măsuri suficiente de prevenire și identificare timpurie, de alertă timpurie și de sprijin timpuriu, ca parte a sistemelor lor integrate de protecție a copilului, pentru a preveni violența împotriva copiilor.
36. Acestea sunt invitate să promoveze un mediu sigur și incluziv în educație, inclusiv în educația și îngrijirea timpurie, precum și în formare, combătând în același timp discriminarea și răspunzând vulnerabilităților specifice. Printre altele, statele membre ar trebui să sensibilizeze copiii cu privire la drepturile pe care le au și la serviciile de sprijin, să ofere profesioniștilor cursuri de formare cu privire la semnele timpurii ale violenței și protocoale aferente, să monitorizeze și să sprijine sănătatea mintală și bunăstarea copiilor și a cadrelor didactice, să se asigure că există garanții și protocoale relevante în materie de protecție a copilului, precum și să coordoneze eforturile depuse de sectorul educației și alte sectoare pentru a oferi sprijin deplin familiilor și copiilor afectați de circumstanțe extrașcolare.
37. Statelor membre li se recomandă să interzică pedepsele corporale împotriva copiilor în toate mediile și să consolideze serviciile integrate de sprijin pentru copii și familiile acestora. Statele membre ar trebui să ofere familiilor protecția socială și sprijinul necesare pentru a asigura dezvoltarea și bunăstarea copiilor, inclusiv prin prevenirea eficace a unor astfel de pedepse și prin intervenția timpurie. De asemenea, statele membre ar trebui să acorde sprijin părinților și familiei, oferind condițiile necesare pentru a preveni separarea familiei, în interesul superior al copilului.

Asigurarea raportării cazurilor de violență împotriva copiilor și a sesizării entităților competente

38. Statele membre ar trebui să instituie mecanisme de depunere a plângerilor și de raportare a cazurilor de violență și să mediatizeze în mod adecvat existența acestora; aceste mecanisme ar trebui să fie sigure, confidențiale și adaptate copiilor, să respecte drepturile copilului, în special dreptul la viață privată, inclusiv prin intermediul liniilor de asistență telefonică 24/7, al liniilor telefonice de urgență și al serviciilor online. Aceste mecanisme ar trebui să fie accesibile, să utilizeze un limbaj adecvat vârstei și să fie adaptate nevoilor specifice ale copiilor. Statele membre ar trebui să ia măsurile adecvate astfel încât copiii să fie bine informați cu privire la drepturile lor privind utilizarea acestor mecanisme de raportare.

39. Statelor membre li se recomandă să definească în mod clar normele privind raportarea cazurilor de violență împotriva copiilor. În situațiile în care titularul răspunderii părintești este implicat în cazul de violență sau în care ar putea exista orice alt conflict de interese între copiii victime și titularul răspunderii părintești, statele membre iau în considerare interesul superior al copilului și se asigură că orice act care necesită consimțământul nu este condiționat de consimțământul titularului răspunderii părintești.
40. Profesioniștii, în special cei care lucrează în strânsă legătură cu copiii, din sectoarele protecției copilului, educației, îngrijirii copiilor și asistenței medicale, ar trebui să aibă obligația de a sesiza autoritățile competente în cazul în care au motive întemeiate să creadă că a fost săvârșită sau este probabil să fie săvârșită o infracțiune pasibilă de pedeapsă, în conformitate cu dreptul Uniunii și cu dreptul intern.
41. Mecanismele de depunere a plângerilor pentru raportarea violenței împotriva copiilor ar trebui să fie disponibile tuturor copiilor, titularilor răspunderii părintești sau altor persoane adulte adecvate care reprezintă interesele copiilor, precum și terților.
42. Statele membre ar trebui să instituie mecanisme multidisciplinare cuprinzătoare de sesizare a entităților competente cu plângerile privind violența împotriva copiilor, care să acopere toate sectoarele relevante, inclusiv sănătatea (și sănătatea mintală), protecția socială, educația, justiția și asigurarea respectării legii.
43. Aceste mecanisme de depunere a plângerilor, de raportare și de sesizare a entităților competente ar trebui să dispună de resurse adecvate și să fie bine coordonate în cadrul unui sistem integrat de protecție a copilului, pentru a se evita orice întârzieri nejustificate în ceea ce privește sprijinul acordat.

Asigurarea unui continuum de servicii de sprijin multisectoriale în cazurile de violență împotriva copiilor

44. Statele membre ar trebui să asigure gestionarea integrată a cazurilor care să beneficieze de un sprijin global și adecvat vârstei, cum ar fi asistența medicală, sprijinul emoțional, psihologic și educațional și orice alt sprijin adecvat impus de circumstanțele individuale ale copilului. Statele membre ar trebui să prevadă desemnarea unei persoane adulte adecvate care să intre în contact cu copilul pentru a asigura legătura cu reprezentanții autorităților competente.
45. Statele membre ar trebui să asigure coordonarea relevantă cu serviciile sociale pentru a oferi asistență și sprijin copiilor victime, familiilor acestora și altor îngrijitori de îndată ce autoritățile competente au indicii justificate în mod rezonabil cu privire la cazurile de violență. De asemenea, ar trebui instituite programe speciale de sprijin și de intervenție timpurie pentru copiii care au comis sau riscă să comită infracțiuni din motive legate în mod clar de familia lor sau de situația lor de viață.

Dezinstituționalizarea și tranziția către servicii de îngrijire de calitate în cadrul unei familii și în comunitate, ținând seama în mod corespunzător de interesul superior al copilului

46. Atunci când plasează copiii în îngrijire alternativă, statele membre ar trebui să ia toate măsurile pentru a asigura faptul că se acordă prioritate îngrijirii copiilor în familie și în comunitate, ținând seama în primul rând de interesul superior al copilului și având în vedere nevoile și dorințele fiecărui copil. Sărăcia nu ar trebui să fie niciodată singurul motiv pentru plasarea copiilor în îngrijire alternativă.
47. Statele membre ar trebui să investească în servicii de calitate nerezidențiale în familie și în comunitate, inclusiv locuințe accesibile, pentru a sprijini copiii cu handicap și familiile acestora cât mai curând posibil, pentru a preveni plasarea copiilor cu handicap în instituții și pentru a sprijini incluziunea și participarea lor deplină în comunitate.
48. Statele membre ar trebui să promoveze strategii și programe naționale pentru a accelera dezinstituționalizarea și tranziția către servicii de îngrijire de calitate în familie și în comunitate pentru copiii fără îngrijire părintească și copiii cu handicap, ținând seama de interesul superior al copiilor. Statele membre ar trebui să adopte și să utilizeze bunele practici în materie de dezinstituționalizare a copiilor cu handicap, pentru a consolida tranziția de la îngrijirea instituționalizată la serviciile care oferă sprijin în comunitate.

49. Pentru a asigura tranziția către dezinstituționalizare în interesul superior al copiilor, statele membre sunt invitate să abordeze problema lipsei familiilor substitutive, în special pentru copiii aflați în situații precare sau cu nevoi complexe sau în vederea menținerii fraților și a surorilor împreună. Ar trebui alocate resurse adecvate, în special pentru a asigura servicii de sprijin relevante pentru îngrijirea în comunitate sau în familie. De asemenea, ar trebui să se asigure verificarea și monitorizarea relevante și ar trebui depuse toate eforturile pentru a evita plasamentele multiple ale copiilor care nu locuiesc cu familia lor de origine. Ar trebui luate în considerare cele mai bune practici în ceea ce privește tranziția și reintegrarea în familia de origine. Ar trebui evitată găzduirea copiilor lipsiți de îngrijire familială în locuri inadecvate (camere de hotel sau saloane de spital), cu excepția cazului în care este vorba despre o tranziție de urgență pentru cel mai scurt timp posibil, cu existența unor garanții de protecție relevante.
50. Statele membre ar trebui, de asemenea, să ofere programe de sprijin și de pregătire cuprinzătoare pentru a ajuta copiii și tinerii adulți, inclusiv copiii și tinerii adulți cu handicap și copiii migranți neînsoțiți, în procesul de tranziție din sistemul de îngrijire alternativă sau din sistemul de justiție pentru copii sau din orice alte centre închise sau semiînchise către o viață independentă și către incluziunea deplină în comunitate. Statele membre sunt încurajate să se asigure că sistemele naționale de protecție a copilului elaborează planuri specifice de prevenire a traficului de persoane, inclusiv traficul copiilor din instituții rezidențiale sau de tip închis.

Către o justiție adaptată din ce în ce mai mult copiilor

51. Statele membre ar trebui să ia măsurile necesare pentru a remedia deficiențele legate de capacitatea sistemului lor național de justiție de a răspunde nevoilor copiilor și de a facilita exercitarea efectivă a drepturilor acestora. În special, statele membre ar trebui, sub rezerva normelor aplicabile în temeiul dreptului intern și al dreptului Uniunii, să depună eforturi pentru a se asigura că:
- (a) procedurile judiciare în care sunt implicați copiii sunt adaptate vârstei, nevoilor și vulnerabilităților acestora;
 - (b) copiii sunt evaluați și sprijiniți individual înainte, în timpul și după procedurile judiciare, în mod adecvat pe baza circumstanțelor individuale ale cazului, în conformitate cu nevoile lor specifice, ținând seama de vârsta, gradul de maturitate și opiniile lor;
 - (c) copiii pot beneficia de măsuri speciale de protecție în cursul procedurilor penale, inclusiv de utilizarea tehnologiilor de comunicare și a altor instrumente tehnice pentru furnizarea sau obținerea de probe, având în vedere vulnerabilitatea lor deosebită și ținând seama de o evaluare a nevoilor lor;
 - (d) copiii primesc informații cu privire la mijloacele de acces la justiție, la aspectele generale ale desfășurării procedurilor judiciare care îi privesc și la drepturile lor în contextul unor astfel de proceduri într-un limbaj ușor accesibil și adaptat copiilor, ținând seama de eventualele nevoi speciale;
 - (e) copiii sunt audiați în cadrul procedurilor judiciare cu privire la toate aspectele care îi afectează, oferindu-le posibilitatea reală și efectivă de a-și exprima opiniile, fie direct, fie prin intermediul unui reprezentant; opiniile acestora sunt luate în considerare în chestiuni care îi privesc în funcție de vârsta și gradul lor de maturitate, iar victimizarea secundară cauzată de audierile și examinările multiple este evitată;
 - (f) copiii au acces la asistență judiciară, care include asistență juridică gratuită și eficace sub formă de consiliere și reprezentare juridică, pe parcursul tuturor etapelor procedurilor judiciare;
 - (g) copiii au acces la servicii gratuite de interpretare și traducere, pe parcursul tuturor etapelor procedurilor judiciare;
 - (h) în cazurile transfrontaliere, copiii se pot conecta prin videoconferință sau prin alte tehnologii de comunicare la distanță pentru a participa la proceduri și pentru obținerea de probe;
 - (i) copiii sunt însoțiți de titularul răspunderii părintești sau de un alt adult adecvat pe tot parcursul procedurii judiciare;
 - (j) viața privată și datele cu caracter personal ale copiilor implicați în proceduri judiciare le sunt protejate;

- (k) privarea de libertate a copiilor, în special a copiilor migranți, este întotdeauna utilizată ca măsură de ultimă instanță, limitată la cea mai scurtă perioadă adecvată și bazată pe o evaluare individuală a copilului și sunt disponibile măsuri alternative adecvate;
 - (l) prevenirea recidivei este încurajată prin dezvoltarea unor programe adecvate de prevenire și reabilitare pentru persoanele care au fost condamnate pentru o infracțiune ce constituie violență împotriva copiilor;
 - (m) sunt disponibile alternative la procedurile judiciare, cum ar fi serviciile de justiție reparatorie, medierea, dejudiciarizarea (de la urmărirea penală) și soluționarea alternativă a litigiilor, ori de câte ori acestea pot servi interesului superior al copilului, dar fără ca astfel de alternative să împiedice accesul copilului la justiție prin proceduri judiciare.
52. Statele membre ar trebui să stabilească un cadru comun de cooperare și coordonare între profesioniștii care lucrează cu sau pentru copii în cadrul procedurilor judiciare sau al intervențiilor care implică sau afectează copiii.
53. Statele membre ar trebui să aloce fonduri specifice pentru a asigura o abordare specifică și multiinstituțională în materie de cooperare și de coordonare pentru a sprijini copiii care intră în contact cu sistemul de justiție, în special victimele criminalității, inclusiv prin înființarea de case pentru copii în conformitate cu modelul „casa copiilor” (*Barnahus*) sau cu orice alt model echivalent care respectă drepturile copilului. Statele membre ar trebui să utilizeze în mod optim fondurile disponibile și sprijinul tehnic pus la dispoziție la nivelul Uniunii.
54. Statele membre ar trebui să își consolideze cooperarea în cazurile de protecție a copilului cu implicații transfrontaliere, inclusiv prin asistența acordată de autoritățile centrale ale statelor membre relevante desemnate în temeiul Regulamentului (UE) 2019/1111 al Consiliului⁽⁸⁴⁾, de exemplu prin intensificarea eforturilor de prevenție, prin schimbul de bune practici între statele membre, în special în contextul Rețelei Judiciare Europene în materie civilă și comercială, și prin facilitarea și consolidarea cooperării transnaționale între actorii care sprijină copiii.

Măsuri specifice de protecție a copiilor migranți

55. În cadrul punerii în aplicare a Pactului privind migrația și azilul și a reformelor aferente ale sistemelor lor de primire, statele membre ar trebui să asigure caracterul central al protecției copilului și luarea în considerare continuă a interesului superior al copilului. Aceasta include proceduri clare și timpurii pentru evaluarea interesului superior individual și asigurarea faptului că toate procedurile și sistemele de primire sunt adaptate pentru a ține cont în mod prioritar de vârsta, nevoile și vulnerabilitățile copiilor, în conformitate cu dreptul Uniunii și cu dreptul internațional. Sistemele integrate de gestionare a cazurilor ar trebui să includă și să maximizeze sinergiile necesare generate de eforturile și schimburile de informații între actorii statali și instituții, inclusiv serviciile naționale de protecție a copilului, precum și societatea civilă și organizațiile internaționale, încurajând implicarea acestora în procesele de sprijin operațional și de monitorizare, în special la frontiere. Ar trebui depuse eforturi speciale pentru a asigura accesul copiilor la servicii și organizații specializate chiar și în locuri îndepărtate.
56. Ca parte esențială a sistemelor integrate de protecție a copilului pentru copiii neînsoțiți, statele membre ar trebui să depună eforturi deosebite pentru a extinde și a consolida sistemele de tutelă pentru acești copii, inclusiv prin asigurarea desemnării rapide a unui număr suficient de tutori sau reprezentanți legali și prin participarea la activitățile Rețelei europene de tutelă, prin identificarea celor mai bune practici și prin schimbul de expertiză. De asemenea, statele membre ar trebui să asigure un sprijin eficace pentru tranziția către vârsta adultă a tuturor copiilor neînsoțiți.

⁽⁸⁴⁾ Regulamentul (UE) 2019/1111 al Consiliului din 25 iunie 2019 privind competența, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie matrimonială și în materia răspunderii părintești și privind răpirea internațională de copii (JO L 178, 2.7.2019, p. 1).

57. Statele membre sunt încurajate să dezvolte sisteme naționale integrate de protecție a copilului care să fie pregătite să facă față diversității situației copiilor migranți (copii neînsoțiți, victime ale traficului de persoane, copii care solicită protecție internațională sau care se reunesc cu familia lor și copiii care se integrează în comunitatea locală și au acces la serviciile generale). Statele membre ar trebui să se asigure că sistemele de protecție a copilului dispun de resurse suficiente, că personalul acestora este instruit în mod adecvat pentru a răspunde provocărilor specifice cu care se confruntă acești copii și că organizațiile care intră în contact direct cu copiii dispun de politici interne de protecție a copilului. Persoanele care intră în contact cu copiii ar trebui să fie informate și instruite în special cu privire la aspectele legate de comunicarea interculturală și de sănătatea mintală. Statele membre sunt încurajate să se asigure că toți copiii primesc informații relevante cu privire la drepturile lor și la proceduri, într-un mod adaptat vârstei și contextului.
58. Statele membre ar trebui să sporească participarea copiilor migranți și a copiilor proveniți din familii de migranți la programe educative, inclusiv la cele din domeniul educației și îngrijirii timpurii, asigurându-se, în același timp, că astfel de programe dispun de resurse pentru a se adresa copiilor diverși din punct de vedere cultural și lingvistic. De asemenea, ar trebui promovate măsuri complementare astfel încât copiii strămutați să poată menține legături cu țara lor de origine.

Protecția copilului ca prioritate globală a Uniunii

Consolidarea unei abordări integrate în materie de protecție a copilului în cadrul acțiunii externe

59. Statele membre ar trebui să susțină drepturile copilului în acțiunile lor externe, inclusiv în diplomația externă, cooperarea pentru dezvoltare și acțiunile umanitare, astfel cum sunt stabilite în instrumentele internaționale privind drepturile omului și dreptul umanitar, acordând o atenție deosebită dreptului de a trăi fără violență și dreptului la protecție.
60. Statele membre ar trebui să se asigure că acțiunea lor externă contribuie la combaterea tuturor formelor de violență împotriva copiilor, cum ar fi violența domestică, traficul de persoane, abuzul sexual, violența bazată pe gen, inclusiv mutilarea genitală a fetelor și căsătoriile copiilor, precum și a tuturor formelor de bullying și de pedeapsă corporală. Statele membre sunt invitate să ia în considerare o abordare integrată a protecției copilului, inclusiv a protecției sociale, în cadrul acțiunilor de sprijin extern.
61. Statele membre ar trebui să atenueze impactul imediat și pe termen lung al conflictelor armate asupra copiilor, să acorde prioritate protecției copiilor din zonele de conflict, să prevină cele șase tipuri de încălcări grave împotriva copiilor și să răspundă când acestea au loc, să promoveze respectarea drepturilor internaționale ale omului și a dreptului umanitar de către toate părțile implicate în conflicte, să sprijine reabilitarea și reintegrarea copiilor care au făcut anterior parte din grupuri și forțe armate și să faciliteze întoarcerea și repatrierea acestora ⁽⁸⁵⁾.
62. Statele membre ar trebui să își consolideze răspunsul la nevoile și vulnerabilitățile specifice ale copiilor afectați de conflicte armate și să sprijine sistemele integrate de protecție socială în comunitate, bazate pe vârstă și pe dimensiunea de gen, din țările afectate de conflicte, pentru a contribui la prevenirea și atenuarea încălcării drepturilor copiilor și la luarea de măsuri de recuperare și răspuns.
63. Statele membre ar trebui să sprijine luarea de măsuri eficace pentru a asigura tragerea la răspundere a celor vinovați pentru încălcările grave ale drepturilor copiilor în conflictele armate.

Eradicarea muncii copiilor

64. Statele membre ar trebui să își intensifice eforturile pentru a elimina pe deplin munca copiilor, în special prin prevenirea utilizării muncii copiilor în cadrul lanțurilor de aprovizionare ale întreprinderilor care își desfășoară activitatea în Uniune și în lume. De asemenea, statele membre sunt invitate să prevină munca copiilor și să abordeze cauzele profunde ale acesteia, inclusiv printr-o abordare integrată a protecției sociale a copiilor și a familiilor în cadrul acțiunilor de sprijin extern.

⁽⁸⁵⁾ Cu luarea în considerare a Orientărilor UE privind copiii și conflictele armate.

65. Statele membre ar trebui să sprijine eforturile de cooperare internațională, nu numai prin adoptarea unei politici de toleranță zero față de munca copiilor, ci și prin transformarea muncii decente într-o realitate pentru adulți și tinerii care au împlinit deja vârsta minimă pentru a munci, pentru a realiza obiectivul privind accesul universal la protecție socială, sprijinind drepturile fundamentale la locul de muncă și promovând dialogul social.

Protejarea copiilor împotriva impactului schimbărilor climatice și al pericolelor pentru mediu asupra drepturilor lor

66. Statele membre sunt invitate să implice copiii și să capaciteze societatea civilă, inclusiv organizațiile pentru drepturile copilului, în cadrul procesului decizional legat de schimbările climatice. Statele membre sunt invitate să se asigure că copiii își pot exprima liber opiniile și că aceste opinii sunt luate în considerare la elaborarea și punerea în aplicare a măsurilor conexe, în special în ceea ce privește procesele de adaptare la schimbările climatice.
67. Statelor membre li se recomandă să prevină și să remedieze impactul pericolelor și daunelor aduse mediului asupra drepturilor copiilor și să includă în planurile lor de adaptare la schimbările climatice și de atenuare a schimbărilor climatice o abordare care să țină seama de nevoile copiilor. Ar trebui integrate soluții specifice pentru copii pentru a reduce atât impactul pe termen scurt, cât și impactul pe termen lung al schimbărilor climatice asupra drepturilor copiilor, inclusiv prin adoptarea unei abordări bazate pe drepturile copilului în ceea ce privește migrația și strămutările cauzate de schimbările climatice.

Valorificarea oportunităților oferite de acțiunile de sprijin existente ale Uniunii

68. Statele membre ar trebui să utilizeze și să încurajeze părțile interesate și profesioniștii implicați în sistemele de protecție a copilului să folosească gama largă de instrumente care există la nivelul Uniunii, cum ar fi instrumentele legislative și în materie de politici și comunicare, activitățile de formare și sensibilizare, schimbul de bune practici, exercițiile de cartografiere și de raportare a progreselor înregistrate, precum și sprijinul financiar și tehnic, pentru a-și dezvolta și consolida în continuare sistemele de protecție a copilului și pentru a le face să funcționeze într-un mod integrat, în interesul superior al copilului.
69. Statele membre sunt invitate să asigure o abordare coordonată la nivel național, macroregional, regional și local în programarea și utilizarea fondurilor Uniunii și să invite autoritățile locale și regionale, organizațiile societății civile, inclusiv organizațiile care lucrează cu și pentru copii, precum și partenerii sociali și economici să participe la pregătirea, revizuirea, punerea în aplicare și monitorizarea programelor care urmează să fie finanțate din fondurile UE.
70. Statele membre sunt încurajate să utilizeze și să promoveze Platforma UE de participare a copiilor, concepută special pentru a amplifica vocile copiilor și pentru a reuni mecanismele existente de participare a copiilor la nivelul Uniunii.
71. Statele membre sunt încurajate să facă schimb în mod activ de bune practici și de dovezi generate cu privire la modelele de integrare a serviciilor de protecție a copilului și să contribuie la activitatea Rețelei UE pentru drepturile copiilor. O astfel de contribuție ar trebui să faciliteze dialogul și învățarea reciprocă între statele membre.
72. Statele membre ar trebui să sprijine utilizarea instrumentelor, cum ar fi instrumentele de automonitorizare, pentru a evalua calitatea cadrelor lor de monitorizare și evaluare a protecției copilului și a sistemelor de date existente și, acolo unde este necesar, să sprijine elaborarea și punerea în aplicare a planurilor de acțiune pentru a îmbunătăți disponibilitatea, calitatea și comparabilitatea datelor lor referitoare la protecția copilului.
73. Statele membre sunt invitate să utilizeze în mod optim cooperarea și coordonarea deja existente între părțile interesate relevante – inclusiv partenerii internaționali, cum ar fi Consiliul Europei, Organizația Internațională a Muncii și Organizația Națiunilor Unite – și societatea civilă, la nivelul Uniunii, la nivel național, regional și local.

74. Statele membre sunt invitate să utilizeze în mod optim sprijinul oferit de Agenția pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene în punerea în aplicare a prezentei recomandări, precum și în alte domenii relevante ale Strategiei UE privind drepturile copilului, în special în ceea ce privește asistența tehnică și sprijinul metodologic, de exemplu pentru conceperea și punerea în aplicare a exercițiilor de colectare a datelor.

Adoptată la Strasbourg, 23 aprilie 2024.

Pentru Comisie
Dubravka ŠUICA
Vicepreședintă
